

HIỆN TRẠNG THỂ DỤC THỂ THAO QUẦN CHÚNG TRÊN ĐỊA BÀN THỊ XÃ TỪ SƠN - TỈNH BẮC NINH

Nguyễn Thị Xuân Phương*

Tóm tắt:

Sử dụng phương pháp nghiên cứu khoa học thường quy đánh giá thực trạng TDTT quần chúng của 12 xã, phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn, Tỉnh Bắc Ninh trên các mặt: Thực trạng phát triển phong trào TDTT; công tác quản lý TDTT cấp cơ sở; cơ sở vật chất phục vụ TDTT; số lượng câu lạc bộ, tụ điểm tập luyện TDTT... làm cơ sở đề xuất và xây dựng mô hình hoạt động TDTT cơ sở.

Từ khóa: Phong trào TDTT, TDTT cơ sở, Thị xã Từ Sơn, Tỉnh Bắc Ninh...

Current status of physical training and sports of grassroots level in the area of Tu Son town - Bac Ninh province

Summary:

Using the method of scientific research to assess the status of physical training and sports of 12 communes in Tu Son Town, Bac Ninh Province in the following aspects: Development status of sports movement; management of physical training at grassroots level; facilities for sports and physical training; The number of clubs and sports training centers is the basis for proposing and building models of physical training and sport activities.

Keywords: Sport and physical training, Tu Son town, Bac Ninh province ...

ĐẶT VẤN ĐỀ

Thể dục thể thao (TDTT) quần chúng là một bộ phận cấu thành quan trọng của nền TDTT. Phát triển TDTT quần chúng, cải thiện sức khỏe thể chất và tinh thần của đông đảo quần chúng nhân dân là nhiệm vụ quan trọng của không riêng ngành TDTT mà là của toàn thể hệ thống chính trị. Trong TDTT quần chúng, các hoạt động bề nổi mang tính chất phong trào cũng như việc người dân có thực chất tham gia vào các hoạt động TDTT rèn luyện sức khỏe hàng ngày hay không phụ thuộc rất nhiều vào điều kiện của mạng lưới TDTT ở thôn bản, ngõ xóm, xã phường... Với mục đích đưa ra những giải pháp phát triển TDTT quần chúng cấp cơ sở đề tài tiến hành điều tra hiện trạng hoạt động và các điều kiện đảm bảo của TDTT quần chúng trên 12 xã phường thuộc Thị xã Từ Sơn - Tỉnh Bắc Ninh.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Trong quá trình nghiên cứu sử dụng các phương pháp sau: Phương pháp phân tích và tổng hợp tài liệu, phương pháp phỏng vấn, phương pháp điều tra xã hội học và phương pháp toán học thống kê.

Đối tượng phỏng vấn là 12 công chức văn xã

kiêm nhiệm phụ trách TDTT của 12 xã phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn tỉnh Bắc Ninh.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

1. Hiện trạng hoạt động TDTT quần chúng

Nằm ở vị trí địa lý, giao thông vô cùng thuận lợi - cửa ngõ Thủ đô, có nhiều làng nghề phát triển bậc nhất cả nước, Thị xã Từ Sơn có một nền tảng kinh tế vững chắc với thu nhập bình quân đầu người năm 2017 ước đạt 4209USD/người/năm (số liệu của UBND Thị xã Từ Sơn năm 2017), cao hơn rất nhiều so với mặt bằng chung của cả nước là khoảng hơn 2300 USD/người/năm. Đây là điều kiện vô cùng thuận lợi để người dân tích cực tham gia các hoạt động TDTT. Số liệu thống kê năm 2017 từ các xã / phường cho thấy: Các tiêu chí đánh giá sự phát triển của phong trào TDTT quần chúng trên địa bàn Thị xã Từ Sơn đều cao hơn rất nhiều so với mặt bằng chung của cả nước. Số người dân thường xuyên tập luyện TDTT trung bình đạt 55.16%, số gia đình thể thao trung bình đạt 43,66% (tiêu chí này của cả nước lần lượt là 31% và 22.47% - theo số liệu của Tổng cục TDTT ở cùng thời điểm). Tính đến hết năm 2017, toàn Thị xã có 171 CLB, điểm tập luyện

*TS, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh; Email: nguyensexuanphuong182@yahoo.com

Bảng 1. Hiện trạng hoạt động TDTT Quần chúng của 12 xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn tỉnh Bắc Ninh

	Dân số (người)	% dân số thường xuyên tập TDTT	% gia đình thể thao	Số giải TDTT	Số CLB, điểm tập luyện TDTT
Đình Bảng	19,221	70	50	20	27
Đông Ngàn	10.975	60	55	10	16
Trang Hạ	9.615	67	37	12	12
Tân Hồng	12.838	57	41	13	11
Đông Kỵ	17.463	60	38	15	20
Đông Nguyên	16.468	45	45	9	11
Châu Khê	16.813	49	37	8	12
Tam Sơn	13.792	40	43	10	13
Hương Mạc	16.890	47	35	9	11
Phù Khê	10.998	53	49	12	16
Phù Chấn	16.273	54	48	9	13
Tương Giang	11.996	60	46	8	9
Tổng/Trung bình	171.642	55.16	43.66	135/11.25	171/14.25

TDTT đang hoạt động tích cực. Trong năm 2017, toàn Thị xã đã tổ chức được 135 giải thi đấu TDTT cấp xã phường, trung bình mỗi xã phường tổ chức được 11,25 giải đấu. Trong mỗi tương quan so sánh nội bộ, các Phường Đình Bảng, Tân Hồng, Đông Kỵ, Phù Khê là các đơn vị có các tiêu chí đánh giá về TDTT quần chúng cao hơn hẳn các xã/phường khác. Điều này cũng dễ dàng lí giải vì đây đều là những xã/phường có nền tảng kinh tế tốt, người dân có nhiều điều kiện tham gia TDTT hơn.

2. Hiện trạng về công tác quản lý TDTT cấp cơ sở

Về quản lý nhà nước: Theo cơ cấu tổ chức của UBND cấp xã/phường được quy định thống nhất trên toàn quốc, mỗi xã phường có 01 công chức văn xã. Công chức văn xã này phụ trách rất nhiều lĩnh vực, bao gồm: Văn hóa, gia đình, thông tin và TDTT. Như vậy, theo thống kê, 12

xã/phường của Thị xã Từ Sơn hiện nay không có cán bộ chuyên trách TDTT, không có cộng tác viên hay hướng dẫn viên TDTT mà chỉ có 12 công chức văn xã, có kiêm nhiệm phụ trách TDTT. 12 công chức kiêm nhiệm quản lý phong trào TDTT của 171.642 người dân (trung bình 1 công chức kiêm nhiệm quản lý hoạt động TDTT của khoảng 14.000 dân) thì quả là còn quá khiêm tốn. Vấn đề ở đây là: Qua trao đổi, phỏng vấn sâu, chúng tôi nhận thấy cả 12 công chức văn xã kiêm nhiệm này đều không có chuyên môn về TDTT, không thường xuyên được tập huấn chuyên môn - nghiệp vụ về TDTT, thậm chí có đến 7/12 công chức văn xã này còn hầu như không thường xuyên tham gia tập luyện bất cứ môn thể thao nào. Đây có thể nói là một bất lợi cho việc đi sâu, đi sát, quản lý và phát triển phong trào TDTT trên địa bàn. Chúng tôi sẽ còn bàn luận thêm về vai trò của

Bảng 2. Hiện trạng cán bộ quản lý TDTT của 12 xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn tỉnh Bắc Ninh

	m _i	Trình độ đào tạo						Biên chế
		Trung cấp	Tỷ lệ %	CD, ĐH	Tỷ lệ %	Sau ĐH	Tỷ lệ %	
Chuyên trách	0	0	-	0	-	0	-	0
Kiểm nhiệm	12	5	41.67	7	58.33	0	0	12
Cộng tác viên/ HDV	0	0	-	0	-	0	-	0

công chức văn xã trong phần hiện trạng về các CLB - điểm tập luyện TDTT.

Về quản lý xã hội: Qua trao đổi sâu với các công chức văn xã cho thấy, ngoại trừ Hội Người cao tuổi thường xuyên chủ động, tích cực tổ chức và tham gia quản lý, định hướng phát triển phong trào TDTT của người cao tuổi ra, các tổ chức xã hội khác như Mặt trận Tổ quốc, Đoàn Thanh niên, Hội phụ nữ, Hội nông dân, Hội thương nhân, Hiệp hội làng nghề .... hầu như không hoặc ít có động thái tham gia vào quá trình quản lý, tổ chức và phát triển phong trào TDTT trên địa bàn. Đây là vấn đề cần phải suy nghĩ, thay đổi để tăng cường hơn nữa vai trò quản lý của các tổ chức xã hội trong việc phát triển TDTT cho đông đảo quần chúng nhân dân.

3. Hiện trạng về cơ sở vật chất phục vụ thể dục thể thao

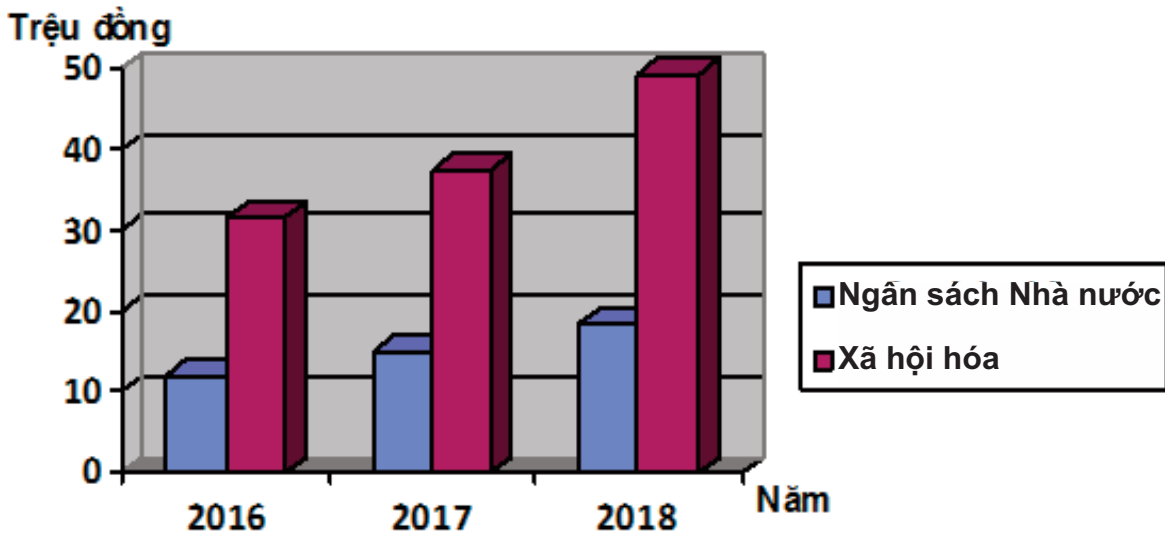
Nền tảng kinh tế tốt đã đảm bảo cho các xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn xây dựng được một hệ thống cơ sở vật chất, sân bãi tương đối đầy đủ cho hoạt động TDTT. Số liệu thống kê cho thấy, tính đến hết năm 2017, 12 xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn có 01 SVĐ, 8 bể bơi, 116 sân tập - phòng tập các loại và 20 công viên, khuôn viên có thể tập luyện TDTT. So sánh với tiêu chuẩn được quy định tại Quyết định 100/2005/QĐ - TTg của Thủ tướng Chính phủ về Phê duyệt Chương trình phát triển TDTT xã/phường/thị trấn quy định: "đối với khu vực Đồng bằng sông Hồng mỗi xã/phường/thị trấn cần đảm bảo có tối thiểu: 01

sân thể thao phổ thông, 02 đến 04 sân tập từng môn, 01 phòng tập đơn giản, 01 hồ bơi đơn giản" thì tất cả 12 xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn đều đã vượt chuẩn về số sân tập, phòng tập TDTT (trung bình 9.66 sân tập, phòng tập/ 1 xã/phường). Tuy nhiên, còn 4 xã/phường còn chưa đạt tiêu chí về bể bơi. Trong mối tương quan nội bộ giữa các xã/phường thì Đình Bảng, Đông Ngàn, Đông Kỵ và Phù Khê là những địa phương có hệ thống sân bãi, phòng tập, khuôn viên dành cho hoạt động TDTT đầy đủ hơn cả.

4. Hiện trạng về kinh phí

Số liệu thống kê cho thấy: Các xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn hàng năm đều được đầu tư một khoản tiền từ ngân sách nhà nước cho hoạt động TDTT. Số tiền này không cố định, tùy thuộc vào số lượng giải TDTT được tổ chức của năm đó, dao động khoảng từ 10 đến 20 triệu đồng/xã/phường/năm. Theo đánh giá của các công chức văn xã, số tiền này không đủ để trang trải, đầu tư cho hoạt động TDTT phát triển hiệu quả. Điều đáng mừng là số liệu thống kê cho thấy, con số này có xu hướng tăng lên rõ rệt theo từng năm.

Ngoài ra, bên cạnh kinh phí đầu tư từ nguồn ngân sách, với lợi thế kinh tế phát triển, các xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn còn huy động được một nguồn kinh phí xã hội hóa không nhỏ để đầu tư cho các hoạt động TDTT. Theo số liệu thống kê từ các công chức văn xã, nguồn kinh phí xã hội hóa này thông thường cao hơn rất nhiều, thậm chí gấp hai - ba lần nguồn kinh phí

Biểu đồ 1. Kinh phí đầu tư cho TDTT trung bình của 12 xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn tỉnh Bắc Ninh

mà nhà nước đầu tư với con số bình quân dao động từ 30 - 50 triệu đồng/xã/phường/ năm. Một số địa phương có nguồn xã hội hóa huy động cho hoạt động TDTT tốt có thể kể đến như Đình Bảng, Đông Ky, Phù Khê, Đông Ngàn.

5. Hiện trạng về các CLB, điểm tập luyện thể dục thể thao

Xét cho cùng, hoạt động tập luyện TDTT thường xuyên hàng ngày của người dân mới là mục tiêu phát triển TDTT quần chúng. Muốn tổ

chức cho người dân tập luyện TDTT thường xuyên một cách hiệu quả, khoa học thì việc thu hút, hướng người dân đến với các CLB, điểm tập luyện TDTT ở cơ sở là một trong số những cách làm hiệu quả nhất. Có thể nói, các CLB, điểm tập luyện TDTT là những hạt nhân tích cực trong mô hình phát triển TDTT cấp cơ sở. Vì vậy, phần này phân tích riêng về hiện trạng các CLB, điểm tập luyện TDTT của 12 xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn - Tỉnh Bắc Ninh.

Bảng 3. Thực trạng về các CLB, điểm tập luyện TDTT trên địa bàn Thị xã Từ Sơn - tỉnh Bắc Ninh

Nội dung	Thu phí	Miễn phí	Quản lý và điều hành		
			Tư nhân	Ban Văn xã	Các tổ chức XH khác
CLB Fitness, Thể hình, Yoga, Aerobic, Rumba, Khiêu vũ ...	12	0	12	0	0
CLB Bơi	6	0	6	0	0
CLB Võ các loại	26	0	26	0	0
CLB các môn bóng	5	47	52	0	0
CLB Mô tô - Xe đạp	0	2	2	0	0
CLB TDTT theo ngành/cơ quan/trường học	0	13	0	0	13
CLB TDTT người cao tuổi	0	24	0	0	24
Các điểm tập luyện TDTT	0	36	36	0	0
Các loại hình CLB khác	0	0	0	0	0
Tổng	49	122	134	0	37

Theo số liệu thống kê, tính đến hết năm 2017, trên địa bàn thị xã Từ Sơn có tổng số 171 CLB, điểm tập luyện TDTT các loại. Lấy tổng dân số của toàn Thị xã là 171.642 người thì trung bình cứ khoảng hơn 1000 dân có 1 CLB hoặc điểm tập luyện TDTT. Đây là một con số rất khả quan so với mặt bằng chung của cả nước. Theo đánh giá của các công chức văn xã thì các CLB, điểm tập luyện này hoạt động rất tích cực và hiệu quả, góp phần đáng kể trong việc duy trì và phát triển phong trào tập luyện TDTT của quần chúng nhân dân trên địa bàn.

Tuy nhiên, vấn đề đáng bàn ở đây lại là từ góc độ quản lý. Trong số 171 CLB, điểm tập luyện TDTT kể trên, có đến 134 CLB (78.36%) là do tư nhân thành lập, quản lý và điều hành

(trong đó bao gồm cả CLB thu phí và miễn phí), không có CLB, điểm tập luyện nào là do Ban văn xã trực tiếp quản lý và điều hành. Chỉ có 24 (14%) CLB, điểm tập luyện là do Hội người cao tuổi trực tiếp thành lập, quản lý và điều hành. Ngoài ra, có 13 CLB (7.6%) là của các cơ quan, trường học đóng trên địa bàn. Như vậy, vai trò của Ban văn xã hay nói cách khác là vai trò của quản lý nhà nước một lần nữa lại thể hiện rất mờ nhạt. Bên cạnh đó, ngoại trừ Hội người cao tuổi là những người có thời gian, có ý thức và vô cùng quan tâm, tự giác rèn luyện sức khỏe ra thì vai trò của các tổ chức xã hội khác như Mặt trận Tổ quốc, Hội nông dân, Hội phụ nữ, Đoàn Thanh niên, Hội doanh nhân, Hiệp hội làng nghề .....đều hầu như không có. Đây là một vấn

Phong trào TDTT quần chúng phát triển rất mạnh mẽ trên địa bàn Thị xã Từ Sơn, Tỉnh Bắc Ninh

đề cần phải suy nghĩ, sửa đổi vì muốn phát triển TDTT rộng khắp thì không thể thiếu được vai trò của các tổ chức đoàn thể xã hội này.

Về vai trò, chức năng quản lý của Ban văn xã đối với các CLB, điểm tập luyện TDTT này, các công chức văn xã cho biết: ngoại trừ một số CLB có quyết định khi thành lập ra, hầu như mọi hoạt động của các CLB, điểm tập luyện TDTT này đều hoàn toàn độc lập (cả CLB thu phí và miễn phí), công chức văn xã hầu như không biết đến hoặc có biết cũng chỉ để đấy mà thôi. Thậm chí, một số giải đấu giao lưu giữa các làng hoặc khu phố (đặc biệt tại các Hội làng), các CLB cũng tự tổ chức, không cần phải báo cáo và có sự tham gia của Ban văn xã. Điều này một lần nữa cho thấy, quản lý nhà nước chưa thể hiện được hết vai trò đi sâu, đi sát với hoạt động TDTT ở cấp cơ sở.

KẾT LUẬN

1. Phong trào TDTT quần chúng của 12 xã/phường trên địa bàn Thị xã Từ Sơn - tỉnh Bắc Ninh phát triển tương đối tốt. Số người dân thường xuyên tập luyện TDTT trung bình đạt 55,16%, số gia đình thể thao trung bình đạt 43,66%. Toàn Thị xã có 171 CLB, điểm tập luyện TDTT hoạt động tích cực. Trong năm 2017, toàn Thị xã đã tổ chức được 135 giải thi đấu TDTT cấp xã phường.

2. Trên địa bàn Thị xã Từ Sơn có tổng cộng 01 SVĐ, 8 bể bơi, 116 sân tập, phòng tập các loại và 20 công viên, khuôn viên có thể tập luyện TDTT. Hệ thống cơ sở vật chất phục vụ hoạt động TDTT này đã vượt xa tiêu chuẩn được quy định tại Quyết định 100/2005/QĐ -

TTg v/v Phê duyệt Chương trình phát triển TDTT xã, phường, thị trấn.

3. Trung bình hằng năm mỗi xã - phường trên địa bàn được ngân sách nhà nước đầu tư khoảng 10 - 20 triệu đồng cho hoạt động TDTT. Ngoài ra, các xã phường còn huy động được một khoản tiền xã hội hóa thông thường gấp khoảng 2 - 3 lần khoản ngân sách nhà nước để trang trải cho các hoạt động TDTT. Các con số này đều có xu hướng tăng lên hàng năm.

4. Mỗi xã phường trên địa bàn Thị xã có 01 công chức kiêm nhiệm phụ trách TDTT (tỉ lệ 1/14.000 dân), không có cán bộ chuyên trách, không có cộng tác viên hay hướng dẫn viên TDTT. Các công chức văn xã hầu như chưa được bồi dưỡng chuyên môn về TDTT, thậm chí nhiều người không thường xuyên tham gia tập luyện bất cứ môn thể thao nào.

5. Phong trào tập luyện TDTT của người dân trên địa bàn mặc dù khá phát triển, song chủ yếu vẫn mang tính tự phát. Vai trò quản lý, định hướng phát triển của cơ quan quản lý nhà nước và các tổ chức chính trị xã hội khác còn hạn chế.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (2013), *Quy hoạch tổng thể phát triển hệ thống thiết chế văn hóa, thể thao cơ sở giai đoạn 2013 – 2020, định hướng đến 2030*, Hà Nội.

2. Thủ tướng Chính phủ, *Quyết định số 100/2005/QĐ-TTg ngày 10/5/2005 về việc “phê duyệt chương trình phát triển TDTT ở xã, phường, thị trấn đến 2010”*.

3. Ủy ban TDTT (2006), *Quyết định số 718/2006/QĐTDTT ngày 14/4/2006 về việc “Ban hành quy định về hướng dẫn viên, cộng tác viên TDTT xã, phường và thị trấn”*.

4. Dương Nghiệp Chí, Vũ Thái Hồng (2007), “Thiết chế TDTT ở phường, xã và trường học”, *Tap chí Khoa học thể thao*, (số 3), tr.4.

5. Phòng Văn hóa - Thông tin Thị xã Từ Sơn - Tỉnh Bắc Ninh, *Báo cáo năm 2016, 2017, nửa đầu 2018*.

(Bài nộp ngày 23/7/2018, Phản biện ngày 13/8/2018, duyệt in ngày 28/8/2018)